

Dr Ewa Pogorzała

Fundacja na rzecz Różnorodności Społecznej

Konferencja „Przeciwdziałanie nietolerancji wobec grup mniejszościowych oraz grup zagrożonych wykluczeniem”, Warszawa 11 czerwca 2013 r.

W dniu 11 czerwca 2013 r. w siedzibie Szkoły Podstawowej nr 26 im. Mirosława Biernackiego przy ul. Miedzianej w Warszawie odbyła się konferencja pod hasłem „Przeciwdziałanie nietolerancji wobec grup mniejszościowych oraz grup zagrożonych wykluczeniem”. Organizatorem spotkania było Mazowieckie Kuratorium Oświaty, zaś udział w tym wydarzeniu wzięli wizytatorzy, dyrektorzy szkół, pedagodzy, nauczyciele i studenci, jak również przedstawiciele i przedstawicielki organizacji pozarządowych oraz instytucji administracji publicznej. Celem konferencji było ukazanie konstytucyjnej rangi zakazu dyskryminacji ze względu na pochodzenie rasowe, etniczne, bądź narodowe; przekazanie informacji dotyczących podstawowych pojęć, skali zjawiska oraz etymologii terminu „przestępstwo z nienawiści”; określenie zasad ochrony prawnej przed przestępstwami z nienawiści oraz przedstawienie działań administracji publicznej oraz organizacji pozarządowych na rzecz zapobiegania nietolerancji wobec grup mniejszościowych, jak również zwiększenie kompetencji dotyczących pracy z klientkami i klientami o różnym pochodzeniu kulturowym.

Słowo wstępne wygłosiła wicekurator Katarzyna Góralska. Poinformowała zebranych, iż wojewoda mazowiecki powołał zespół ds. przeciwdziałania nietolerancji i mowie nienawiści. Podkreśliła, iż szkołą jest pierwszym wzorcem życia społecznego i aby rozbudzać pełnię człowieczeństwa młodych ludzi, należy wyczulać na społeczne różnice oraz propagować idee tolerancji i solidarności.

W dalszej części konferencji głos zabrała Pełnomocniczka Wojewody Mazowieckiego do spraw mniejszości narodowych i etnicznych – pani Anna Olszewska, pełniąca jednocześnie funkcję zastępczyni Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego. Przedstawiając zebranych informację na temat działań na rzecz mniejszości na szczeblu wojewody, poinformowała iż 8 stycznia miało miejsce zebranie służb wojewody i powstała grupa interdyscyplinarna, zaś 28 marca ukonstytuowała się prawnie i zarządzeniem wojewody powołany został Zespół do spraw przeciwdziałania nietolerancji wobec grup mniejszościowych oraz grup zagrożonych wykluczeniem społecznym¹.

Zgodnie z zarządzeniem za grupy mniejszościowe i grupy zagrożone wykluczeniem uznaje się grupy i jednostki, które w szczególności ze względu na swoją narodowość, pochodzenie, odmienność kulturową lub etniczną, wyznanie, orientację seksualną, wygląd lub niepełnosprawność, spotykają się z przejawami wykluczenia społecznego lub aktami nietolerancji. Do zadań zespołu należy wypracowanie rozwiązań mających na celu przeciwdziałanie nietolerancji wobec grup mniejszościowych oraz grup zagrożonych wykluczeniem, w szczególności poprzez określenie sposobów wymiany informacji pomiędzy poszczególnymi członkami Zespołu w przypadku wystąpienia incydentów nietolerancji oraz podjęcia przez odpowiednie służby stosownych działań. Ponadto wymiana dobrych praktyk i doświadczeń poszczególnych wydziałów urzędu wojewódzkiego oraz urzędów

¹ Zarządzenie nr 134 Wojewody Mazowieckiego z dnia 28 marca 2013 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw przeciwdziałania nietolerancji wobec grup mniejszościowych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym [online] http://mazowieckie.pl/download/1/23743/zarządzenie_nr_134.pdf.

obsługujących organy zespolonej administracji w województwie w zakresie przeciwdziałania nietolerancji wobec grup mniejszościowych oraz grup zagrożonych wykluczeniem, w szczególności poprzez zdiagnozowanie obecnych problemów w zakresie ścigania incydentów nietolerancji oraz wskazanie funkcjonujących rozwiązań ukierunkowanych na walkę z przejawami nietolerancji; monitorowanie działań realizowanych przez wydziały urzędu oraz urzędów obsługujących organy zespolonej administracji w województwie mazowieckim w zakresie przeciwdziałania nietolerancji wobec grup mniejszościowych oraz grup zagrożonych wykluczeniem; przełamywanie obojętności społecznej wobec nietolerancji; diagnozowanie grup mniejszościowych oraz grup zagrożonych wykluczeniem oraz lokalizowanie obszarów szczególnie narażonych na przejawy nietolerancji wobec tych grup; budowanie świadomości równości i tolerancji w społeczeństwie, w szczególności poprzez akcje informacyjne, edukacyjne i działania konferencyjno-szkoleniowe; opracowanie raportu z działań zespołu na rzecz przeciwdziałania nietolerancji na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych oraz wykluczeniu społecznemu na terenie województwa mazowieckiego; prowadzenie bazy podmiotów i organizacji pozarządowych, działających na terenie województwa i realizujących zgodnie z posiadanymi kompetencjami działania w zakresie przeciwdziałania nietolerancji wobec tych grup. Z kolei do zadań Koordynatora Zespołu należy: zwoływanie obrad, sporządzanie notatek ze spotkań zespołu oraz przekazywanie ich członkom zespołu; koordynacja przygotowania raportu, zapraszanie do udziału w pracach zespołu, w formie ekspertów zewnętrznych, podmiotów działających w zakresie przeciwdziałania aktom nietolerancji wobec grup mniejszościowych oraz grup zagrożonych wykluczeniem; zbieranie informacji w zakresie bieżących działań wydziałów urzędu oraz urzędów obsługujących organy zespolonej administracji w województwie mazowieckim, w zakresie przeciwdziałania nietolerancji wobec grup mniejszościowych oraz grup zagrożonych wykluczeniem. Obsługę techniczno-organizacyjną zespołu zapewnia Biuro Wojewody, zaś spotkania zespołu odbywają się w terminach wyznaczonych przez Koordynatora Zespołu, ale nie rzadziej niż raz na kwartał.

Jak poinformowała A. Olszewska, obecnie w ramach prac zespołu powstaje raport dotyczący przeciwdziałania nietolerancji. W skład zespołu wchodzi: jako Koordynator Zespołu p. Anna Olszewska – Zastępca Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej w Mazowieckim Urzędzie Wojewódzkim i Pełnomocnik Wojewody Mazowieckiego do spraw mniejszości narodowych i etnicznych; p. Krystyna Mucha – Dyrektor Wydziału Kształcenia Ogólnego w Kuratorium Oświaty w Warszawie; p. Joanna Jałosińska – starszy wizytator w Wydziale Kształcenia Ogólnego w Kuratorium Oświaty w Warszawie; p. Zenon Romanek – Pełnomocnik Mazowieckiego Komendanta Wojewódzkiego Policji do spraw Ochrony Praw Człowieka; p. Bogumiła Bogacka – Pełnomocnik Stołecznego Komendanta Policji do spraw Ochrony Praw Człowieka; p. Grażyna Kulińska – Koordynatora do spraw Równego Traktowania; p. Izabela Siander – Pełnomocnik Wojewody Mazowieckiego do spraw współpracy z organizacjami pozarządowymi; p. Małgorzata Zaorska – inspektor wojewódzki w Wydziale Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Wojewódzkiego; p. Magdalena Ładosz – inspektor wojewódzki w Wydziale Spraw Cudzoziemców oraz p. Monika Burzyńska – inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej².

W dalszej części swojego wystąpienia A. Olszewska przybliżyła zebrany problematykę mniejszości narodowych i etnicznych, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji tych grup na terenie województwa mazowieckiego. Przede wszystkim przywołała

² Zarządzenie nr 168 Wojewody Mazowieckiego z dnia 19 kwietnia 2013 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania Zespołu do spraw przeciwdziałania nietolerancji wobec grup mniejszościowych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym [online], http://mazowieckie.pl/download/1/24123/zarządzenie_nr_168.pdf.

definicje mniejszości narodowej oraz mniejszości etnicznej, zwarte w ustawie z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych i o języku regionalnym³. Zgodnie z art. 2 ustawy mniejszością narodową jest grupa obywateli polskich, która spełnia łącznie następujące warunki: 1) jest mniej liczebna od pozostałej części ludności Rzeczypospolitej Polskiej; 2) w sposób istotny odróżnia się od pozostałych obywateli językiem, kulturą lub tradycją; 3) dąży do zachowania swojego języka, kultury lub tradycji; 4) ma świadomość własnej historycznej wspólnoty narodowej i jest ukierunkowana na jej wyrażanie i ochronę; 5) jej przodkowie zamieszkiwali obecne terytorium Rzeczypospolitej Polskiej od co najmniej 100 lat; 6) utożsamia się z narodem zorganizowanym we własnym państwie. Za mniejszości narodowe uznano w ustawie mniejszości: 1) białoruską; 2) czeską; 3) litewską; 4) niemiecką; 5) ormiańską; 6) rosyjską; 7) słowacką; 8) ukraińską; 9) żydowską. Z kolei mniejszością etniczną jest grupa obywateli polskich, która spełnia łącznie następujące warunki: 1) jest mniej liczebna od pozostałej części ludności Rzeczypospolitej Polskiej; 2) w sposób istotny odróżnia się od pozostałych obywateli językiem, kulturą lub tradycją; 3) dąży do zachowania swojego języka, kultury lub tradycji; 4) ma świadomość własnej historycznej wspólnoty etnicznej i jest ukierunkowana na jej wyrażanie i ochronę; 5) jej przodkowie zamieszkiwali obecne terytorium Rzeczypospolitej Polskiej od co najmniej 100 lat; 6) nie utożsamia się z narodem zorganizowanym we własnym państwie. Za mniejszości etniczne uznana została mniejszość: 1) karaimska; 2) łemkowska; 3) romska; 4) tatarska.

A. Olszewska przypomniała, iż artykuł 35 Konstytucji RP stanowi, iż Rzeczpospolita Polska zapewnia obywatelom polskim należącym do mniejszości narodowych i etnicznych wolność zachowania i rozwoju własnego języka, zachowania obyczajów i tradycji oraz rozwoju własnej kultury. Mniejszości narodowe i etniczne mają prawo do tworzenia własnych instytucji edukacyjnych, kulturalnych i instytucji służących ochronie tożsamości religijnej oraz do uczestnictwa w rozstrzyganiu spraw dotyczących ich tożsamości kulturowej. Ustawa o mniejszościach narodowych i etnicznych i o języku regionalnym zwiera katalog praw mniejszości. Z kolei w art. 22 ustawy zawarte są zadania wojewody w stosunku do tych grup. Do zadań wojewody należy: koordynowanie na obszarze województwa działań organów administracji rządowej, realizujących zadania na rzecz mniejszości; podejmowanie działań na rzecz respektowania praw mniejszości i przeciwdziałanie naruszaniu tych praw i dyskryminacji osób należących do mniejszości oraz podejmowanie działań na rzecz rozwiązywania problemów mniejszości. W celu realizacji tych zadań wojewoda współdziała z organami samorządu terytorialnego i organizacjami społecznymi, w szczególności z organizacjami mniejszości, oraz opiniuje programy na rzecz mniejszości realizowane na terenie danego województwa. Wojewoda może ustanowić także pełnomocnika do spraw mniejszości narodowych i etnicznych. Wojewoda mazowiecki w lutym 2011 r. podjął decyzję o powołaniu pełnomocnika ds. mniejszości. Jego zadania obejmują: monitorowanie stosunków etnicznych w województwie, prowadzenie mediacji w sytuacjach konfliktowych, przygotowywanie informacji o mniejszościach narodowych i etnicznych dla administracji rządowej, obsługa programu na rzecz społeczności romskiej w Polsce oraz kreowanie pozytywnego wizerunku mniejszości narodowych i etnicznych w mediach. Na stronie www.mazowieckie.pl utworzona została zakładka poświęcona mniejszościom narodowym i etnicznym⁴, gdzie znaleźć można informacje o tych grupach na Mazowszu. Pojawiła się również inicjatywa udostępnienia strony MUW dla przedstawicieli i przedstawicielek mniejszości i tworzenia i współredagowania przez nich tej strony, celem popularyzacji wielokulturowości i wiedzy o mniejszościach.

³ Dz. U. 2005, nr 17, poz. 141.

⁴ <http://www.mazowieckie.pl/pl/urząd/polityka-spoeczna/mniejszosci-narodowe-i>

W dalszej części konferencji Pani Grażyna Kulińska – Koordynatorka do Spraw Równego Traktowania przy Mazowieckim Urzędzie Wojewódzkim przedstawiła informacje na temat Krajowego programu działań na rzecz równego traktowania na lata 2013 – 2015, informując na wstępie, że po uzgodnieniach międzyresortowych wiadomo, że będzie przedłużony na 2016 r. Oprócz przygotowywanego programu podejmowane są także inne działania. Np. projekt „Równe Traktowanie Standardem Dobrego Rządzenia”, czy też kampania społeczna na rzecz równego traktowania „Widzisz? Reaguj!” W czerwcu 2011 r. Pełnomocniczka Rządu do spraw Równego Traktowania powołała 45 koordynatorów m. in. w ministerstwach, urzędach wojewódzkich, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Urzędzie do spraw Cudzoziemców, Biurze Ochrony Rządu, Komendzie Głównej Policji, Komendzie Głównej Straży Granicznej. W 2012 r. koordynatorzy zostali przeszkoleni. Podjęto również szereg innych działań w obszarze równego traktowania. Przeprowadzono diagnozę zjawiska dyskryminacji (badania sondażowe i raport⁵), odbyło się 16 konferencji regionalnych i 4 konferencje tematyczne, przeprowadzono szkolenia dla dyrektorów generalnych, koordynatorów ds. równego traktowania, pracowników komórek kadrowych, prawnych oraz merytorycznych. W ramach projektu „Media równych szans” przeprowadzono szkolenia dla dziennikarzy i studentów, jak również na początku 2013 r. zorganizowano konferencję podsumowującą. Prezentując wybrane dane z raportu prelegentka podkreśliła, iż 84% badanych wypowiedziało się za potrzebą wprowadzenia w szkole nauczania na rzecz równego traktowania.

Kolejne wystąpienie mł. insp. Bogumiły Bogackiej-Osińskiej Pełnomocniczki Komendanta Stołecznego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka poświęcone zostało profilaktyce zachowań z uprzedzeń. Prelegentka podniosła w swojej prezentacji m.in. kwestię konstytucyjnej rangi zakazu dyskryminacji ze względu na pochodzenie rasowe, etniczne i narodowe, etymologii nazwy przestępstw z nienawiści, skali zjawiska przestępstw z nienawiści oraz ochrony prawnej przed przestępstwami z nienawiści. Wyrażna jest potrzeba zmian systemowych w zakresie przeciwdziałania przestępstwom z nienawiści, stąd potrzeba współpracy ze środowiskiem nauczycielskim, bowiem organy ścigania zajmują się skutkami przestępstw z nienawiści. Natomiast kluczowe znaczenie mają działania profilaktyczne i edukacja w zakresie tej problematyki. Już od najmłodszych lat należy wpajać młodym ludziom, że różnorodność jest normą.

Jak poinformowała prelegentka, nazwa przestępstwa z nienawiści (*hate crime*) jako jedni z pierwszych używali w 1980 r. dziennikarze oraz przedstawiciele organów ścigania w USA. Dotyczyło to opisywania zdarzeń wymierzonych przeciwko Żydom, Azjatom i Afroamerykanom. FBI podjęło próbę zdefiniowania tego rodzaju przestępstw określając je jako przestępstwa kryminalne, wymierzone przeciwko człowiekowi, mieniu lub społeczności, które w całości lub w części jest motywowane uprzedzeniami sprawcy na tle: rasowym, religijnym, pochodzeniem narodowościowym lub etnicznym, z powodu niepełnosprawności lub orientacji seksualnej. W 2008 r. w USA zarejestrowano 6.698 zdarzeń o podłożu uprzedzeń, 7.775 sprawców tych zdarzeń oraz 8.322 ofiary. Z analizy FBI wynika, iż 48,5% tych zdarzeń motywowanych było na tle rasowym, prawie 20% miało podłoże religijne, 18,5% dotyczyło orientacji seksualnej, natomiast niecałe 12% wynikało z uprzedzeń na tle pochodzenia narodowościowego oraz etnicznego. B. Bogacka-Osińska przytoczyła również dane dotyczące Polski. W 2012 r. prowadzono w polskich prokuraturach 473 postępowania w sprawach związanych z czynami popełnianymi z pobudek rasowych i ksenofobicznych, z czego 119 dotyczyło przestępstw popełnianych z wykorzystaniem Internetu, 8 spraw dotyczyło publikacji książkowych i prasowych, 37 spraw dotyczyło przestępstw związanych z zachowaniem kibiców i sportowców na zawodach sportowych, 15 spraw dotyczyło

⁵ P. Antosz, *Równe traktowanie standardem dobrego rządzenia. Raport z badań sondażowych*, 2012.

wydarzeń związanych z organizowanymi manifestacjami i zgromadzeniami, 60 dotyczyło tzw. rasistowskich napisów tzw. graffiti na murach, budynkach, pomnikach, grobach itp., 7 spraw dotyczyło audycji radiowych i telewizyjnych. Z danych za 2012 r. wynika, że motywem działania sprawców w tych sprawach była przynależność osoby lub grupy do następujących grup narodowościowych, rasowych, etnicznych lub wyznaniowych m. in.: Żydzi (93 postępowania), Romowie (35), osoby rasy czarnej (58), Arabowie (16), muzułmanie (10), chrześcijanie (8), Niemcy (7), Ukraińcy (6)⁶.

Jak podkreśliła B. Bogacka-Osińska jednym z celów ujętych w Krajowym Programie na rzecz równego traktowania, jest przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej w szkole powodowanej uprzedzeniami i stereotypami. Policja od wielu lat współpracuje z placówkami oświatowymi w obszarze profilaktyki społecznej. M. in. informator dla nauczycieli dotyczący procedur współpracy Policji z placówkami oświatowymi poszerzono o problematykę przestępstw motywowanych uprzedzeniami.

W kolejnej części konferencji miała miejsce prezentacja działań Fundacji na rzecz Różnorodności Społecznej na rzecz uczennic i uczniów cudzoziemskich. Fundacja na rzecz Różnorodności Społecznej (FRS) od 2007 roku zajmuje się wspieraniem integracji społeczeństwa różnorodnego pod względem kulturowym, religijnym, etnicznym, rasowym, narodowym oraz światopoglądu. Prowadzi i wspiera badania, które rozwijają wiedzę na temat różnorodności społecznej i integracji oraz tworzą narzędzia, wspierające proces integracji w różnych wymiarach życia społecznego. Fundacja kształtujemy debatę publiczną na tematy szeroko związane z zasadą równego traktowania i różnorodnością społeczną, tworzy przestrzeń do wymiany i współpracy między liderami społecznymi i instytucjami, wspierającymi osoby lub grupy społeczne zagrożone wykluczeniem społecznym lub dyskryminacją ze względu na wyznanie, pochodzenie etniczne, rasowe, narodowe oraz światopogląd. Realizuje również programy wsparcia skierowane do osób i grup społecznych funkcjonujących w środowisku zróżnicowanym kulturowo. Działania FRS mają zasięg ogólnopolski. FRS wspiera także sieci i koalicje działające w Polsce oraz na arenie międzynarodowej: Koalicja na rzecz Edukacji Antydyskryminacyjnej, nieformalną koalicję organizacji wspierających powstanie Warszawskiego Centrum Wielokulturowego (WCW), Europejska Sieć Organizacji Przeciw Rasizmowi, Komisje Dialogu Społecznego przy Urzędzie m.st. Warszawy. FRS posiada status organizacji pożytku publicznego od 2009 roku.

Obszary działań FRS obejmują kilka dziedzin: edukację (w tym programy edukacyjne, seria wydawnicza „Maieutike”, seria filmowa „Narracje Migrantów”, szkolenia i warsztaty), bezpośrednie wsparcie dla migrantek i migrantów, badania, publikacje oraz kształtowanie debaty publicznej. Programy edukacyjne obejmują warsztaty, szkolenia i wykłady. Fundacja oferuje także konsultacje dotyczące komunikacji międzykulturowej, rozwiązywania konfliktów, budowania rozwiązań instytucjonalnych wspierających równe traktowanie i niedyskryminacje. Zespół edukatorów FRS współpracował ze szkołami przyjmującymi dzieci migranckie, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, ośrodkami pomocy społecznej, funkcjonariuszami Policji. W ramach bezpośredniego wsparcia dla migrantek i migrantów fundacja w latach 2009-2010 współtworzyła Centrum Powitania w Warszawie (CPW)⁷. CPW zostało uznane za dobrą praktykę w zakresie wspierania integracji migrantów w Polsce

⁶ Wyciąg ze sprawozdania dotyczącego spraw prowadzonych w 2012r. w jednostkach organizacyjnych prokuratury z pobudek rasistowskich lub ksenofobicznych (tj. spraw zarejestrowanych, wszczętych w tym okresie oraz kontynuowanych w tym okresie a wszczętych, czy też zarejestrowanych we wcześniejszym okresie) sporządzony na podstawie danych przekazanych przez prokuratury apelacyjne http://www.pg.gov.pl/upload_doc/000003660.doc

⁷ Więcej informacji tutaj: www.ffrs.org.pl/zamkniete-dzialania/centrum-powitania/

w numerze 37 (sierpień 2012) Biuletynu Migracyjnego wydawanego przez Ośrodek Badań nad Migracjami – Uniwersytetu Warszawskiego.

Fundacja prowadzi również działalność publikacyjną. Seria wydawnicza „Maieutike” poświęcona jest problematyce różnorodności społecznej w ujęciu praktycznym. Artykuły w niej zebrane opisują dobre praktyki i innowacyjne działania, oraz refleksje, dotyczące praktyki działania w kontekście różnorodności społecznej. Seria stanowi forum wymiany informacji i doświadczeń osób na co dzień działających w kontekście i na rzecz różnorodności społecznej⁸. Z kolei seria filmowa „Narracje Migrantów” składa się z krótkich filmów, których narratorami i narratorkami są osoby z doświadczeniem migracyjnym. Celem serii jest przybliżenie sytuacji migrantów i migrantek w Polsce oraz pogłębienie refleksji dotyczącej procesu integracji⁹. Filmy trwają ok. 5 minut i zostały przygotowane w trzech wersjach językowych – polskiej, rosyjskiej i angielskiej. FRS organizuje pokazy filmów wraz z dyskusją moderowaną przez jej edukatorów. Filmy udostępniane są w celach edukacyjnych na wniosek osoby lub instytucji wypożyczającej, jak również są dostępne na kanale YouTube¹⁰.

FRS prowadzi autorskie badania, jak również wspiera badania dotyczące różnorodności społecznej realizowane przez inne organizacje i instytucje. Badania FRS mają na celu rozwijanie zasobów wiedzy i narzędzi wspierających proces integracji migrantów w Polsce (tzw. *action research*). Obecnie fundacja prowadzi badania dotyczące funkcjonowania szkół, w których uczą się dzieci migranek oraz dotyczące nauczania języka polskiego dzieci, które nie znają języka polskiego lub nie znają go na poziomie wystarczającym do korzystania z nauki w szkole.

W ramach działalności publikacyjnej FRS wydaje pozycje zwiększające wiedzę dotyczącą społeczeństwa różnorodnego (Seria „Z teorią w praktykę”) oraz zawierające dobre praktyki w zakresie praktycznego prowadzenia działań integracyjnych (Seria „Maieutike” – Forum wymiany dla praktyków; Seria Rozmowy o Różnorodności). W szczególności wydane zostały publikacje „Szkoła wielokulturowa – organizacja pracy i metody nauczania. Wybór tekstów” (red. A. Grudzińska, K. Kubin, ISBN: 978-83-932271-0-5; Wydawca: Fundacja na rzecz Różnorodności Społecznej, Warszawa 2010¹¹) oraz „Innowacyjne rozwiązania w pracy z dziećmi cudzoziemskimi w systemie edukacji. Przykłady praktyczne” (red. N. Kłorek, K. Kubin, ISBN: 978-83-932271-1-2; wydawca: Fundacja na rzecz Różnorodności Społecznej (FRS), Warszawa 2012)¹². Przedstawiciele i przedstawicielki fundacji są również autorami tekstów wydawanych w publikacjach innych podmiotów. Przykładowo Instytutu Spraw Publicznych („Inspirator Równościowy”¹³, „Inspirator Międzykulturowy”¹⁴), Związku Nauczycielstwa Polskiego¹⁵ czy Kuratorium Oświaty w Warszawie¹⁶.

⁸ <http://ffrs.org.pl/biblioteka/seriam/>

⁹ <http://ffrs.org.pl/aktualne-dzialania/nm/>

¹⁰ www.youtube.com/user/NarracjeMigrantow

¹¹ <http://ffrs.org.pl/biblioteka/publikacje/szkoa-wielokulturowa/>

¹² http://ffrs.org.pl/wp-content/uploads/Innowacyjne-rozwiazania_Seria-M_publicacja-pdf.pdf

¹³ *Inspirator Równościowy. Poradnik dla usługodawców warszawskich z zakresu prawa i polityki antydyskryminacyjnej*, K. Kędziora, K. Kubin, K. Wencel, K. Wysińska, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2012 http://ffrs.org.pl/wp-content/uploads/Inspirator-rownosciowy_FRS_2013.pdf

¹⁴ K. Kubin, *Budowanie wielokulturowej wspólnoty szkolnej – organizacja szkoły, przepływ informacji, skład kadry oraz współpraca z innymi instytucjami* [w]: *Inspirator międzykulturowy*, red. K. Grot, W. Klaus, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2012 <http://www.isp.org.pl/publikacje-download,28,585.html>

¹⁵ K. Kubin, J. Świercz, *Imigranci? Zapraszamy...*, [w]: *Czytanki o edukacji – dyskryminacja*, red. D. Obidniak, Związek Nauczycielstwa Polskiego, Warszawa 2011, s. 62 – 83. www.znp.edu.pl/media/files/941683ee2916584f58d014830a0fa74c.pdf

Jednym z ostatnich działań fundacji skierowanych do środowiska szkolnego, było zorganizowanie konkursu dotyczącego integracji w przestrzeni szkolnej. Konkurs dotyczył działań i rozwiązań w przestrzeni instytucji oświatowych sprawiających, że jest ona włączająca i przyjazna dla dzieci i młodzieży o różnym pochodzeniu kulturowym, nieznających języka polskiego i/lub o innym wyznaniu niż katolickie. W ramach konkursu wyróżniono następujące inicjatywy: świetlicę integracyjną dla dzieci polskich i romskich *Amaro Strychos* w Szkole Podstawowej nr 16 w Bytomiu, pokój modlitw dla dzieci wyznania prawosławnego w Szkole Podstawowej nr 15 w Białymstoku oraz zajęcia integracyjno-edukacyjne dla sześciolatków, rozpoczynających edukację w szkole podstawowej (Szkoła Podstawowa nr 31 w Lublinie).

W czerwcu fundacja zorganizowała seminarium pt. „Wielokulturowość w oświacie. Działania i rozwiązania w instytucjach oświatowych w Polsce na rzecz integracji uczniów i uczennic z doświadczeniem migracyjnym”. Seminarium skierowane było do kadry pedagogicznej, przedstawicieli i przedstawicielek instytucji oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz edukacji i/lub osób z doświadczeniem migracyjnym. Podczas wydarzenia przedstawione zostały konkretne działania i rozwiązania, które stanowią inspirację w prowadzeniu szkół i klas wielokulturowych (m.in. funkcja pomocy nauczyciela, metoda fotoewaluacji w wielokulturowej przestrzeni szkolnej). Seminarium objęte zostało patronatem Ośrodka Rozwoju Edukacji i „Głosu Nauczycielskiego”.

FRS podejmuje również działania na rzecz kształtowania debaty publicznej na tematy szeroko związane z zasadą równego traktowania i różnorodnością społeczną oraz tworzenie przestrzeni do wymiany informacji, wiedzy, doświadczeń pomiędzy lider(k)ami społecznymi i instytucjami wspierającymi osoby lub grupy społeczne zagrożone wykluczeniem społecznym bądź dyskryminacją ze względu na pochodzenie rasowe, etniczne, narodowe, światopogląd czy wyznanie, a także promowanie współpracy w tym zakresie. Od kwietnia 2013 r. FRS prowadzi monitoring mediów pod kątem występowania treści związanych z tematyką migracji, równego traktowania i dyskryminacji m.in. ze względu na pochodzenie narodowe i etniczne, kolor skóry i religię.

Relacjonowana konferencja dała możliwość do zaprezentowania dotychczasowych, jak i najnowszych działań administracji na rzecz równego traktowania i przeciwdziałania dyskryminacji. Jako bardzo cenną należy ocenić inicjatywę wojewody mazowieckiego w zakresie powołania Zespołu do spraw przeciwdziałania nietolerancji wobec grup mniejszościowych oraz grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz włączenie w pracę zespołu przedstawicielek Kuratorium Oświaty w Warszawie. Pozostaje mieć nadzieję, że problematyka poruszana na konferencji będzie również omawiana na poziomie szkół i podejmowane będą stosowane działania również na – jakże newralgicznym z punktu widzenia tematyki konferencji – poziomie lokalnym. Sprzyjać będzie temu z pewnością przyjęcie Krajowego Programu Działań na rzecz Równego Traktowania, którego projekt w lipcu 2013 r. po konsultacjach został skierowany do Komitetu Stałego Rady Ministrów.

¹⁶ E. Pogorzała, K. Kubin, *Jak przeciwdziałać dyskryminacji ze względu na rasę, pochodzenie etniczne lub narodowość – czyli o wprowadzaniu polityki równościowej do szkół*, „Oświata Mazowiecka” 2012/2013 nr 14, s. 7 – 8. [online] www.kuratorium.waw.pl/files/f-480-1-om14.pdf